

USUSRET MEĐUNARODNOM MJESECU BORBE PROTIV RAKA DOJKE

OBILJEŽAVAMO

HRVATSKA, POSLIJE MAĐARSKÉ, IMA NAJVEĆU SMRTNOST OD RAKA OPĆENITO. S OBZIROM DA JE KARCINOM DOJKE JEDAN OD NAJBOLJE LJEČIVIH KARCINOMA, IMAMO BESPLATNU MAMOGRAFIJU U NAČIONALNOM PROGRAMU, ODLIČNE LIJEČNIKE, DOBRU LISTU ŠUVREMENIH LIJEKOVA UKLJUČUJUĆI I SKUPE LIJEKOVE, ZAŠTO SMRTNOST NE PADA?

SVE za NJU

LJILJANA VUKOTA, PSIH.
GLAVNA TAJNICA SVE ZA NJU
VODITELJICA CENTRA ZA PSIHOLOŠKU POMOĆ

 Udruga žena oboljelih i liječenih od raka, SVE za NJU pruža informacijsku i logističku podršku ženama oboljelima od bilo koje vrste raka s naglaskom na stručnu psihološku pomoć. Udruzi se za pomoć mogu obratiti i članovi obitelji. Temeljni ciljevi Udruge su pružanje informacijske, psihološke i logističke pomoći ženama oboljelima od bilo koje vrste raka, kao i njihovim obiteljima kroz projekt Centra za psihološku pomoć, te promocija prevencije bolesti i razvoj zdravog stila života, educiranje i izdavaštvo u funkciji edukacije i prevencije. Udrugu su osnovale tri pacijentice: Vesna Andrijević-Matovac, Bojana Benović i Almenka Balenović. Prva predsjednica Udruge bila je Vesna Andrijević-Matovac koja je prvih godina vodila Udrugu i zajedno s drugima razvijala njezinu misiju i viziju, a sadašnja predsjednica je dr. Almenka Balenović. SVE za NJU je članica nekoliko hrvatskih i međunarodnih organizacija i u dva navrata dobitnica nagrade Biser mudrosti za uspješne kampanje u prevenciji raka vrata maternice. U svom radu ostvaruje suradnju s drugim udrugama, zdravstvenim ustanovama i institucijama te s istaknutim liječnicima s područja dijagnostike i liječenja raka.

CENTAR ZA PSIHOLOŠKU POMOĆ SVE ZA NJU

Centar je najvažniji projekt Udruge u kojem su ujedinjene multidisciplinarno različite vrste programa i usluga. Kroz njega je Udruga ostvarila svoju jedinstvenost i prepoznatljivost, a s godinama i ugled među pacijenticama i stručnjacima. Na godišnjoj razini pruži oko 3.500 različitih usluga kroz Centar za psihološku pomoć i primi u svoje programe oko 250 novih žena. Centar je osnovan s ciljem jačanja kapaciteta žena za suočavanje s bolešću i liječenje, pomoć u rehabilitaciji i povratku životnih uloga, poboljšanje kvalitete života, kao pomoć i podrška partnerima i obiteljima, u svrhu efikasnijeg liječenja žena, informiranja i edukacije. Svi programi su za korisnice i korisnike besplatni.

Programi su podijeljeni u nekoliko standardnih cjelina: psihološko savjetovanje (individualno, obiteljsko, partnersko i grupno), specijalizirane psihološke edukativne radionice, edukacije i predavanja liječnika i drugih stručnjaka, savjetovanište za prehranu, pravno savjetovanište, plesne i art radionice i drugo. Posebno valja izdvojiti mogućnost smještaja u sobama za spavanje tijekom liječenja ili kontrolnih pregleda za žene koje žive u udaljenijim mjestima.

Sva savjetovanja koja je moguće provoditi putem telefona ili Skypea dostupna su ženama iz cijele Hrvatske pa i iz inozemstva. Informativni razgovori i savjetovanja protokoliraju se samo kad se radi o kontinuiranom praćenju i savje-

NA ZAGREBAČKOM CVJETNOM TRGU U LISTOPADU ĆE SE ODRŽATI AKCIJA U KOJOJ ĆE OBOLJELE ŽENE I STRUČNJACI POTICATI NA OSVJEŠTAVANJE I RANO OTKRIVANJE RAKA DOJKE, ALI I SKRB O BOLESNICAMA

tovanju tako da je korisnika usluga puno više nego što Udruga iskazuje u svojim službenim evidencijama.

Najveći teret organizacije je na malom timu Udruge koji ima pet članica, a psihološko savjetovanje obavlja tim od devet vanjskih stručnjaka psihoterapeuta. Radi se o visoko motiviranim profesionalcima koji se trajno usavršavaju i osnažuju kroz iskustvo rada s korisnicama i korisnicima te kroz superviziju koju vodi ugledna psihoterapeutkinja dr. sc. Irena Bezić od 2010. godine.

PODIZANJE SVJESNOSTI O RAKU DOJKE I VAŽNOSTI RANOG OTKRIVANJA

Iako je Udruga posvećena ženama obolje-

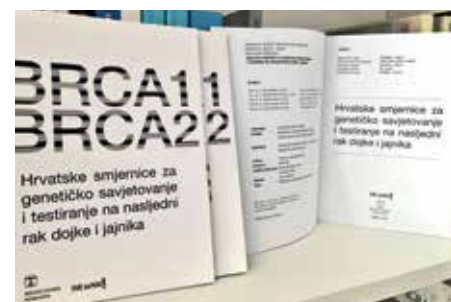
lima od bilo koje vrste zloćudne bolesti, tijekom listopada će u fokusu biti rak dojke. Na prvom mjestu je rano otkrivanje i senzibiliziranje za provedbu ultrazvučnih pregleda, mamografije i samopregleda. Za uspješno liječenje važno je rano otkrivanje, pravodobno i kvalitetno liječenje bolesti, ali i kvalitetno potporno liječenje koje uključuje i psihološku pomoć. Bolesnice nužno trebaju dobru i podržavajuću komunikaciju s medicinskim osobljem i oslonac u svojoj obitelji te široj zajednici.

Stoga su vrlo važne akcije koje se provode radi ostvarivanja svih ovih ciljeva. Udruga će već tradicionalno u listopadu na Cvjetnom trgu u Zagrebu održati javnozdravstvenu akciju u kojoj će oboljele žene i stručnjaci poticati na osvje-

štavanje i rano otkrivanje, ali i skrb o bolesnicama. Naravno, tijekom cijelog mjeseca provodit će se savjetovanja, radionice, a bit će organizirana i posebna predavanja na temu liječenja raka dojke. Raspored aktivnosti javnosti će biti dostupan putem mrežnih stranica SVE za NJU.

RANO OTKRIVANJE

Često nailazimo na različite tekstove o mogućnostima prevencije raka dojke koji se tiču

U NASTAJANJU PUBLIKACIJE HRVATSKE SMJERNICE ZA GENETIČKO SAVJETOVANJE I TESTIRANJE NA NASLJEDNI RAK DOJKE I JAJNIKA SUDJELOVALO JE 29 VRHUNSKIH STRUČNJAKA

različitih rizičnih faktora na koje pojedinac može utjecati (pravilna prehrana, tjelesna aktivnost, tjelesna masa primjerena dobi, oprez u konzumiranju alkohola, nekonzumiranje duhanskih proizvoda). Istina je da su to sjajni savjeti koji su ključni za poboljšanje i očuvanje zdravlja kad su pitanju bolesti različitih sustava, no kad je rak dojke u pitanju treba imati na

de. Što je veći odaziv, to ćemo više karcinoma otkriti ranije i uspješno liječiti. Iako bismo voljeli da je odaziv i veći, već sad se u stručnim krugovima interpretiraju pozitivni pomaci u smjeru većeg broja karcinoma otkrivenih u početnoj fazi i smanjenje smrtnosti u nekim dobnim skupinama. Nažalost, gledano ukupno, smrtnost od raka dojke kod nas ne pada.

OD IZNIMNE JE VAŽNOSTI OTVARANJE GENETIČKOG SAVJETOVALIŠTA PRI KLINICI ZA TUMORE KBC SESTRE MILOSRDNICE U ZAGREBU

umu da je ta bolest vrlo raznolika i najčešće nasumična i stoga mogu oboljeti i žene koje imaju relativno zdravi životni stil, koje su rađale, nisu prerano dobile menstruaciju, nisu pretile, nisu BRCA pozitivne itd. Redoviti pregledi i rano otkrivanje su ključni za preživljenje oboljelih, a za rano otkriveni rak dojke možemo reći da je gotovo potpuno izlječiv.

Poruka svim zdravim ženama jest da se informiraju i da se ne boje bolesti nego vlastitog neznanja i straha od pregleda. Često je odgađanje pregleda pogubniji od same dijagnoze jer prekasno započne liječenje, kad je rak već uzeo maha.

Iznimno je važno da svi segmenti u društvu i osviješteni pojedinci (ne samo liječnici) promiču odaziv na Nacionalni program za rano otkrivanje raka dojke, a žene mlađe od 50 godina podsjećaju na redovite preglede i samopregle-

UČESTALOST RAKA DOJKE U HRVATSKOJ

Hrvatski zavod za javno zdravstvo objavljuje podatke iz Registra za rak pri čemu je svakome dostupan podatak npr. o pobolu i smrtnosti od raka dojke. To je tipično ženska bolest, iako treba reći da u vrlo malom broju (oko 1%) mogu oboljeti i muškarci. Prema zadnjim objavljenim podacima iz Registra u Hrvatskoj godišnje od raka dojke oboli više od 2.600 žena, a umre ih više od 1.000.

RIZIK ZA RAZVOJ RAKA DOJKE – TKO JE U NAJVEĆEM RIZIKU?

Iako se procjenjuje da će svaka deseta žena u Hrvatskoj u tijeku svog životnog vijeka dobiti rak dojke, nisu sve u jednakom riziku. Postojanje bolesti u obitelji povećava rizik kao i posto-

janje mutacije gena koja s godinama starosti značajno povećava rizik razvoja bolesti. Od ukupnog broja oboljelih od raka dojke i jajnika, na nasljedni rak otpada samo 10 - 15 % raka dojke i jajnika. Rak dojke s genetičkog je aspekta vrlo heterogen, no nesumnjivo je da se neke mutacije mogu naslijediti.

Već je dvadesetak godina poznato da se mutacije u dvama genima koji spadaju u skupinu tumor supresora, gena BRCA1 i BRCA2 [od engl. *breast cancer gene 1*, *breast cancer gene 2*], mogu naslijediti i da osobe s naslijeđenim mutacijama u jednom od tih dvaju gena imaju veću vjerojatnost za razvoj raka dojke i/ili jajnika tijekom života od onih u općoj populaciji. Osobe s naslijeđenim mutacijama u genima BRCA1 i 2 imaju veću vjerojatnost tijekom života razviti rak dojke [oko 50 % do 50. godine te preko 80 % do 70. godine života] te rak jajnika [25-50%]. Vjerojatnost razvoja povrata maligne bolesti u osoba nositeljica mutacija koje razvijaju rak dojke ili rak jajnika iznosi 40 - 60 %.

Iako se radi o relativno malom broju žena i muškaraca koji su nositelji naslijeđenih mutacija, važno ih je prepoznati, savjetovati i omogućiti im informacije o mogućnostima profilakse te adekvatno praćenje.

Upravo radi toga je od iznimne važnosti otvaranje Genetičkog savjetovišta pri Klinici za tumore KBC Sestre milosrdnice u Zagrebu te donošenje stručnih Smjernica za genetičko savjetovanje i testiranje na nasljedni rak dojke i jajnika. Smjernice su objavljene u Liječničkom vjesniku, a SVE za NJU je zajedno s Medicinskom nakladom objavila prošireni tekst, publikaciju Hrvatske smjernice za genetičko savjetovanje i testiranje na nasljedni rak dojke i jajnika u čijem nastajanju je sudjelovalo 29 vrhunskih stručnjaka s brojnih klinika, fakulteta i institucija.

NACIONALNI PLAN ZA KONTROLU RAKA

Hrvatska, poslije Mađarske, ima najveću smrtnost od raka općenito. S obzirom da je karcinom dojke jedan od najbolje liječivih karcinoma, imamo besplatnu mamografiju u Nacionalnom programu, odlične liječnike, dobru listu suvremenih lijekova uključujući i skupe lijekove, zašto smrtnost ne pada? Što trebamo učiniti za smanjenje smrtnosti od zloćudnih bolesti, ujednačavanje postupaka, definiranje onkološke mreže, formiranje multidisciplinarnih timova itd.? Odgovore na navedena pitanja i plan aktivnosti trebali bi naći u Nacionalnom planu za borbu protiv zloćudnih bolesti čija je izrada u tijeku. Bilo je krajnje vrijeme! ■